

Pargas stad**PLANBEREDARENS BEMÖTANDE**

Som planberedare ger jag ett bemötande av utlåtanden och åsikter som lämnats in angående planutkastet till Pargas stads stranddetaljplan för Tammo, Tammo 445-485-1-12 och Tammovattnet 445-485-2-344. Planutkastet har varit offentligt framlagt. Dessutom begärdes myndighetsutlåtanden om det.

1. Utlåtanden**1) Caruna, 25.9.2023**

1. På planändringsområdena finns ett eldistributionsnät. På planområdet behövs nya kabeldragningar och en parktransformator. Konsekvenserna för eldistributionen bedöms noggrannare senare då planen har preciserats. Eventuellt behövliga flyttningar av transformatorstationer och ledningar görs av Caruna och flyttningskostnaderna betalas av den som har beställt flyttningen. En flyttning av ledningarna förutsätter att det ordnas en ny permanent plats för dem.

Bemötande

1. Antecknas för kännedom.

2) Egentliga Finlands förbund 23.10.2023

Markanvändningssektionen vid Egentliga Finlands förbund har gett följande utlåtande om utkastet till stranddetaljplan för ön Tammo i Pargas:

1. Det finns ingen gällande generalplan för ön Tammo, varvid generalplaneringen styrs av gällande landskapsplan. Planområdet hörde till Ålö delgeneralplaneområde som upphävdes av Åbo förvaltningsdomstol 3.11.2015. Högsta förvaltningsdomstolen har fastställt Åbo förvaltningsdomstols beslut. Utkastet till detaljplan är i fråga om mål och dimensionering baserat på den generalpanelösning som är upphävd. Utkastet motsvarar i princip landskapsplanen även i fråga om det naturskydd som anvisas i landskapsplanen.
2. Enligt plandokumentet är öns naturliga strandlinje 5 100 m lång och den dimensionerande strandlinjen är 3 475 m, vilket motsvarar 24–35 fritidsbostadsenheter (fbe). Planutkastets 24 fritidsbostadsenheter med egen strand / byggplatser följer landskapsplanens dimensioneringsanvisningar. Antalet är dock så stort att planen, då den genomförs, kommer att belasta anslutningshamnar/landstigningsplatser och enskilda vägar till dem inom både Pargas och Åbo.
3. I planutkastet har det inte anvisats några gemensamma småbåtsplatser eller stigar för hur man kan röra sig på ön med iakttagande av gällande skydd. I utkastet utgår man ifrån att man kör med egen båt till alla fastigheter, vilket också orsakar behov av muddring och bearbetning av stränderna.
4. Andelen fri naturlig strandlinje är enligt planbeskrivningen 3 280 m, som också inkluderar sådana platser som inte uppfyller mättningsprinciperna och kvalitetsmålen för fri strand enligt generalplanebeskrivningen:
De strandavsnitt som inte bebyggs bör planeras så att de kan användas för sitt ändamål och blir så enhetliga helheter som möjligt. Ett strandavsnitt på mindre än 100 m som lämnas obebyggt mellan byggplatserna räknas inte med i dimensioneringen av obebyggd strand. En strandzon som anges vara obebyggd bör ha ett djup på minst 200 m och den bör inkludera minst ett för landstigning lämpligt avsnitt per stranddetaljplanehelhet.

5. Egentliga Finlands förbund föreslår att beräkningen av fri strand i stranddetaljplanen för ön Tammo justeras enligt landskapsplanens bestämmelser och anvisningar och att konsekvensbedömningen av trafiken och hur man rör sig i området kompletteras.

Bemötande

1. Antecknas för kännedom.
2. Dimensioneringen av byggrätten i planen sker enligt landskapsplanens dimensionering. Planområdet ligger inom en vidsträckt helhet bestående av områden för fritidsboende och turism. Antalet byggplatser enligt planen är inte betydande i förhållande till den här helheten. I omgivningen finns rikligt med sådana som erbjuder båtplatser, som följer förändringarna i efterfrågan och utvecklar sin service efter behov.
I Ålö delgeneralplan, som upphävdes av Åbo förvaltningsdomstol 3.11.2015, finns anvisat en båthamn för privat bruk söder om ön Tammo. Områdesreserveringen ligger på samfällad mark. I vattenområdet utanför båthamnen finns anvisat ett delområde där enligt planbestämmelserna anordningar och konstruktioner för en småbåtshamns verksamhet får placeras. I det här området går det att ordna båtplatser. Dessutom kan det konstateras att planeringsområdet ligger i ett område med omfattande fritidsbebyggelse samt livlig fritidsbetonad båttrafik. I planeringsområdets omgivning finns det rikligt med båtplatser. **Det här läggs till i planbeskrivningen.**
3. Byggande enligt dimensioneringen har anvisats som byggplatser med egen strand. På sådana byggplatser tar man i allmänhet i land vid byggplatsens strand. I planen finns rikligt med s.k. fri strand där det går att ta i land enligt den s.k. allemansrätten. Med beaktande av kvaliteten på stranden vid byggplatserna, att vattnet är öppet och vattendjupet är lämpligt, blir muddringsbehovet litet. I området blir det kvar tillräckligt med strand som kan anvisas som område som inte ska bebyggas.
Användningen av naturskyddsområdet sker med stöd av en skötselplan samt skötselplaner och bruksanvisningar. Samtidigt som planen utarbetas håller Forststyrelsen också på med att utarbeta en skötselplan för området. Dessutom kan allmänna anvisningar utarbetas för områdets fritidsboende och anvisningarna kan uppdateras/revideras vid behov. I naturskyddsområdet kan stigarna märkas ut i terrängen utgående från ovannämnda skötselplaner och bruksanvisningar.
4. I planbeskrivningen konstateras följande: *Figuren nedan visar omfattningen av den fria stranden på kartan. Enligt figuren är den sammanräknade längden på över 100 meter långa fria strandavsnitt totalt 2 700 meter, vilket är 53 % av strandlinjen i hela planområdet.*

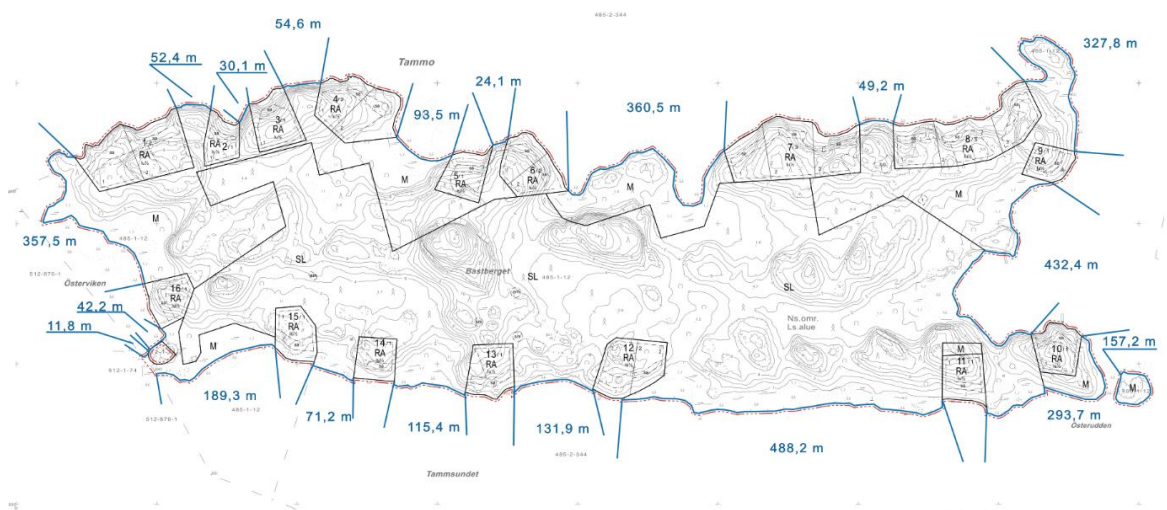

Bild: Omfattningen av fri strand i planutkastet.

Dimensioneringen av planens byggrätt är baserad på landskapsplanens dimensioneringsnormer, som ger strandbyggrätt för 24–35 fritidsbostadsenheter i planområdet. Dimensioneringsnormerna diskuterades vid myndighetssamrådet som hölls då arbetet med planen inleddes. Planarbetet är baserat på samrådets beslut.

I planutkastet har 24 byggplatser med egen strand anvisats. I planutkastet har antalet byggplatser anvisats enligt dimensioneringsberäkningens nedre gräns just för att det ska bli tillräckligt med fri strand i området.

Om man granskar planutkastets plankarta kan man konstatera att det blir användbar obebyggd strandlinje kvar på planområdets stränder överallt kring ön. De obebyggda delarna av stranden står i förbindelse med öns vidsträckt naturskyddsområde. I beräkningen av mängden fri strand ingår inte de strandavsnitt som är mindre än 100 meter och som enligt planeringsanvisningarna för markanvändning vid allmänna stränder inte ska räknas som fri strand utan då anses stranden vara sluten. Med slutenhet bedöms mängden strand som lämpar sig för rekreation. Sluten strand kan dock användas enligt allemansrätten, fastän slutenhet begränsar omfattande användning av området för rekreation. Om man beaktar det här, kan man konstatera att planområdet har tillräckligt med landstigningsplatser, enhetlig strandlinje och strandområde som är avsett och lämpar sig för rekreation.

Då planförslaget utarbetades reviderades planutkastet på följande sätt:

- Tomten i kvarter 9 på öns östra strand har tagits bort.
- t-delområdet på den östra stranden har tagits bort och i stället har det anvisats ett R-1-område. Området ligger på stranden, på en plats där det finns en brygga som redan i dag används vid underhållsåtgärder.
- Östra kanten av kvarter 4 har justerats en aning så att mängden strandlinje i kvarteret minskar.

Mängden fri strand i planförslaget utgör enligt nedanstående bild 2 104 meter, vilket är 41 % av hela planområdets strandlinje. I beräkningen har ovannämnda slutna fria strandområden och nedanstående planeringsrekommendation i landskapsplanen beaktats.

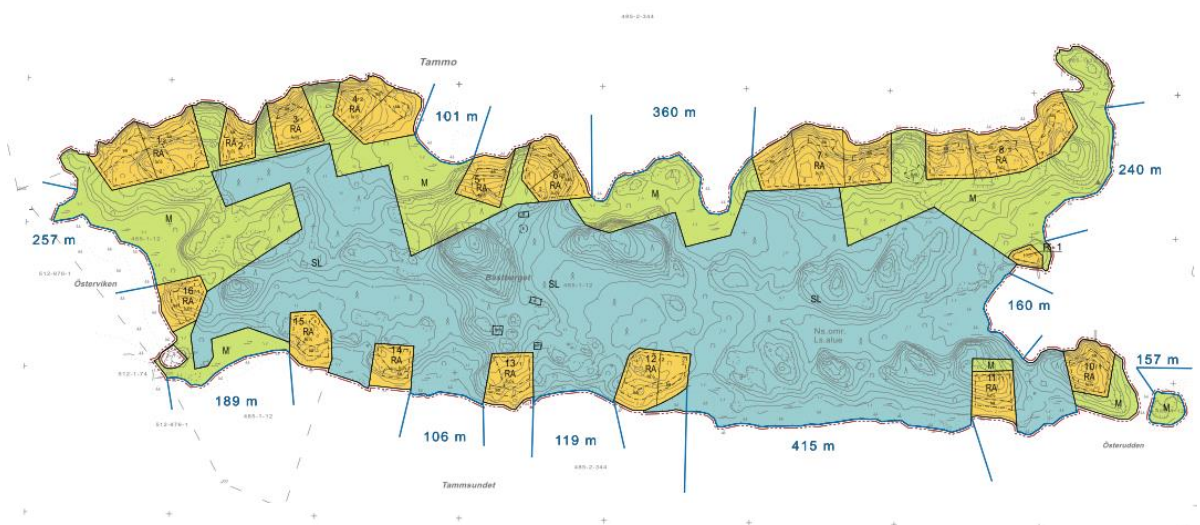

Bild: Fri strand enligt planförslaget. Den fria strand som använts i beräkningen och dess längd i meter anges i bilden med blåa streck och text.

I landskapsplanens planbeskrivning styrs planeringen av strandområdena av följande **planeringsrekommendation**:

"Djupet av det strandavsnitt som anvisas som obebyggt ska vara minst 200 m och till det ska höra minst en del av stranden som lämpar sig för att ta i land."

Ön Tammos bredd i nord-sydlig riktning varierar mellan cirka 250 och 400 meter. Öns längd i öst-västlig riktning är cirka 1 400 meter. Byggplatserna enligt planen finns på den södra och norra stranden. Byggplatsernas djup från stranden är cirka 80 meter. Utgående från detta kan man konstatera att det bakom öns strandområde i nord-sydlig riktning återstår ett över 200 meter brett område och i öst-västlig riktning ett område som är lika långt som ön, det är obebyggt och har värdefulla naturvärden och kan därför användas för rekreation. Dessutom kan det konstateras att det går att ta i land från alla nämnda väderstreck på en över 200 meter lång fri strand. Därför kan man konstatera att planen motsvarar landskapsplanens planeringsanvisning och dess krav på fri strand.

Enligt ovanstående bild kan man konstatera hur planen ger utrymme för fri strand som kan utnyttjas enligt allemansrätten samt hur det uppstår ett vidsträckt område för rekreation och att området kan nås från alla väderstreck.

Utöver det som nämnts ovan kan ytterligare följande fakta konstateras angående dimensioneringen av byggplatser, mängden fri strand och användning av området för rekreation samt grunderna för dimensionering av fritidsboende i landskapsplanen:

- Förutom delarna med fri strand i beräkningen finns det byggnadsfri strand som är över 100 meter lång eller som är en del av helheten av en lång fri strand. Dessa stränder har lämnats bort från beräkningen, eftersom de ligger på ett smalt strandavsnitt nära byggnation. Om de här stranddelarna räknas med blir längden fri strand på området 2 660 meter. De här stränderna utgör dock en del av ett vidsträckt enhetligt rekreativt område och kan användas med stöd av allemansrätten. Med tanke på planeringsprinciperna för markanvändning på allmänna stränder, de allmänna tolkningsprinciperna för dimensioneringsnormerna i landskapsplanen och de genomförda planerna kan man konstatera att även de här områdena kan anses utgöra kalkylmässig fri strand, varvid planområdets fria strand utgör 52 %.
- Att det ovanstående är svårtolkat framgår också av att man i myndighetsutlåtandet i utkastskedet framhåller att tomten i kvarter 9 enligt planutkastet borde tas bort för att det ska bli mera fri strand. På den här platsen är ön mindre än 200 meter bred. Om man tolkar landskapsplanens planeringsanvisning på angivet sätt uppstår då ingen fri strand.

5. Det som gäller beräkningen av fri strand har behandlats i föregående punkt. **Frågan som gäller trafiken kommer att kompletteras i beskrivningen.**

3) NTM-centralen i Egentliga Finland, 23.10.2023

Kulturmiljö och landskap

1. Byggnadsbeståndet på ön har inte inventerats, men i planbeskrivningen finns bilder av gamla byggnader i området. Byggnaderna bör värderas i samarbete med det regionala ansvarsmuseet för att man ska kunna bedöma behovet av att skydda dem. Som bas för en värdering behövs också inventeringsdata. Om en byggnad som kräver skydd inte skyddas, bör tillräckliga motiveringar för detta presenteras.
2. Terrängen i området är brant och då det är fråga om planering på detaljplanenivå är det skäl att definiera byggplatsernas byggnadsytor noggrannare, specifikt för varje byggnad.

3. Beträffande det arkeologiska kulturarvet hänvisar NTM-centralen till utlåtandet från Egentliga Finlands regionala ansvarsmuseum.

Dimensionering

4. Byggplatsernas dimensionering styrs av landskapsplanen där planeringsområdet ligger i delområde 1. Dimensioneringsnormen för strandbyggande är 7–10 fritidsbostadsenheter (fbe)/km och den fria strandens andel 40 %. I planutkastet har man på behörigt sätt använt dimensioneringsskalans lägsta nivå 7 fbe/km, vilket konstaterades vid myndighetssamrådet i inledningsskedet, med tanke på öns naturvärden.
5. Vid öns norra strand finns branta stup där stranden ställvis inte lämpar sig att bebyggas. Den fria stranden ska också omfatta byggbar strand av god kvalitet. I synnerhet byggplatsen vid den östra stranden (9/1) är problematisk med tanke på fri strand och rekreationsanvändning, eftersom dess läge gör det omöjligt att nå uddens spets. Utan den här byggplatsen skulle det också bli ett längre enhetligt avsnitt med fri strand. Det är skäl att ytterligare undersöka en flyttning av den här byggplatsen i den fortsatta planeringen.

Naturskydd

6. NTM-centralen anser att de naturutredningar som gjorts för utkastet till stranddetaljplan inte är tidsenliga. Utredningarna från 2004, 2011 och 2012 är inte längre tillräckligt tidsenliga. Naturutredningen från 2019 är nyare, men eftersom en ny naturvårdslag har trätt i kraft efter den här utredningen, kan utredningen inte anses vara tillräckligt tidsenlig. Dessutom uppfyller naturutredningen från 2019 inte nu gällande standarder för naturutredningar och dess slutsatser är inte tillräckliga för att trygga områdets naturvärden. Utredningen identifierar inte hotade naturtyper på ett tillräckligt sätt och hotade arter har nästan inte alls utretts. På basis av beskrivningarna 2019 och tidigare utredningar förekommer hotade naturtyper i området, men dessa har man inte försökt beakta i sammandraget i utredningen från 2019. I sammandraget har det konstaterats att sådana objekt som avses i 10 § i skogslagen förekommer i området, men dessa har inte märkts ut på kartan, vilket innebär att de inte heller har beaktats i utkastet till stranddetaljplan, bortsett från ett litet objekt. I sammandraget konstateras dessutom att det inte finns lämpliga lekplatser för åkergroda på ön, fastän ingen egentlig utredning av åkergroda har gjorts i området. Beträffande fladdermöss konstateras att sådana sannolikt förekommer i området, men trots detta har ingen särskild fladdermusutredning gjorts i området. Därför kan de fladdermöss som eventuellt förekommer i området inte beaktas tillräckligt i planläggningen. Ytterligare en stor brist i naturutredningen från 2019 är att inga exakta avgränsningar av livsmiljöerna för liten apollofjäril (*Parnassius mnemosyne*), som förekommer på ön och ingår i habitatdirektivets bilaga IV, har gjorts. Utgående från beskrivningarna i tidigare utredningar och i utredningen 2019 kan sådana också förekomma i närheten av tomterna eller i liten omfattning till och med på tomterna. Det här avgränsningsbehovet framfördes dock också vid myndighetssamrådet våren 2019 innan naturutredningen hade gjorts. På det hela taget kan man konstatera att naturutredningen från 2019 är bristfällig och den är inte tillräckligt tidsenlig. Därför måste en ny naturutredning göras i området och då ska också den nyaste lagstiftningen beaktas. Naturutredningen behöver inte inriktas på öns naturskyddsområde, förutom vid kantområdena, där det är nödvändigt att beakta speciellt delar som gränsar till tomterna. Det är motiverat att lämna bort naturskyddsområdets mellersta delar, eftersom naturskyddsområdet har beaktats tillräckligt i utkastet till stranddetaljplan. Det är alltså skäl att noggrannare utreda naturvärden som ligger utanför naturskyddsområdet, på tomtområdena samt utanför dem. I den nya naturutredningen kan man utnyttja tidigare naturutredningar, men naturutredningen bör beakta områdets naturvärden enligt nu gällande standarder. För naturutredningen kan därför Finlands miljöcentral och miljöministeriets guide utnyttjas: Naturinventeringar och naturkonsekvensbedömning. En handbok för naturinventerare,

beställare och myndigheter (2021). Dessutom lönar det sig att utnyttja de senaste uppgifterna om arter på ön. Sådana har framkommit bl.a. i Forststyrelsens utredningar och finns i laji.fi.

7. Generellt kan man beträffande naturskyddet ytterligare konstatera att Finland har förbundit sig till EU:s strategi för biologisk mångfald, som har som mål att stoppa förlusten av biologisk mångfald och vända utvecklingen av naturens mångfald i en positiv riktning fram till 2030. Europeiska kommissionen publicerade år 2022 ett förslag till restaureringsförordning, som brukar kallas en förordning om att förbättra naturens tillstånd. EU:s förordning om restaurering av naturen siktar på att uppfylla målen i EU:s strategi för biologisk mångfald. Målet för förslaget till förordning om att restaurera naturen är att förbättra naturens tillstånd i olika miljöer både inom skyddsområden och utanför dem. Därför är det motiverat att ett centralt mål vid planering av markanvändningen ska vara att stoppa förlusten av biologisk mångfald. Naturvärdena bör generellt ges större och mångsidigare vikt än att bara identifieras i lagparagrafer, vilket också förutsätter att de som gör naturutredningar ska ha en vidare syn vid beskrivning av utredningarnas resultat.

Klimatet och konsekvensbedömning av planen

8. Planprojektets konsekvenser för att stävja klimatförändringen och anpassa sig till den har inte behandlats i planbeskrivningen. Det är skäl att komplettera detta i planbeskrivningen.
9. Klimatpåverkan uppkommer bl.a. av att obebodd skogsmark tas i bruk och av byggnaders energiförbrukning. Då terrängen och växtligheten bearbetas och bebyggs leder det till negativa konsekvenser för naturens mångfald samt för kommunens kolsänka och kollager. I bedömningen av planens konsekvenser bör såväl positiva som negativa konsekvenser för klimatet tas upp. Till exempel nybyggnation orsakar alltid en betydande koltopp. Med planbestämmelserna är det också skäl att styra byggandet i en mera hållbar riktning med tanke på klimatet. I planbestämmelserna har det bl.a. förutsatts att växtligheten i strandzonen ska bevaras, och byggnadernas höjdnivå har uppmärksamats, vilket är en bra lösning också med tanke på klimatet. Genom att dessutom bestämma om användning av trä i fasader eller stomme på nybyggen, energieffektivitet och produktion/utnyttjande av förnybar energi, går det att genom beaktande och anpassning påverka planens klimathållbarhet. Planers klimatpåverkan har man försökt minska exempelvis med följande bestämmelser:

- Som huvudmaterial i bostads- och ekonomibyggnaders konstruktioner bör trä användas.
- I byggnader ska förnybar energi produceras eller utnyttjas eller överskottsenergi utnyttjas. Byggnader ska planeras så att de är energieffektiva.
- I byggnader ska utnyttjande av aktiv och passiv solenergi beaktas samt skydd mot för höga temperaturer ordnas med passiva metoder.
- Byggnader ska planeras för att vara så koldioxidsnåla som möjligt och det här ska verifieras med miljöministeriets metod för bedömning av hur koldioxidsnål en byggnad är senast i samband med lovet

Egentliga Finland har ett mål för kolneutralitet till år 2035. För att klimatmålen ska nås bör varje kommun och stad i varje plan undersöka lösningar för att minimera utsläppen.

Bemötande

Kulturmiljö och landskap

1. **På basis av utlåtanden har en byggnadsinventering och konditionsgranskning av byggnader gjorts i området. Dessa beaktas då planförslaget utarbetas.**
2. För byggplatserna har byggnadsytor anvisats specifikt för varje byggplats med beaktande av plannivån (detaljplan). Vid anvisning av tomter har bl.a. terrängformerna,

markens beskaffenhet samt strandens art beaktats och detta har preciserats genom tomtspecifik planering av byggnadsytor. Det här ger goda utgångspunkter för planering av byggnader i byggnadsplaneringsskedet, varvid det går att göra en terrängmodell som är noggrannare än detaljplanens baskarta för placering av byggnaderna. Därtill styrs byggandet med hjälp av planbestämmelser.

3. Antecknas för kännedom.

Dimensionering

4. Antecknas för kännedom.
5. En flyttning av byggplats 9/1 undersöks i den fortsatta planeringen med beaktande av den fria strandens art och användning av den för rekreation. När det gäller uppkomsten av fri strand har svar getts ovan i det här bemötandet i punkt 4 i utlåtandet från Egentliga Finlands förbund.

Naturskydd

6. Naturutredningen har diskuterats med utredaren. Den som gjorde naturutredningen har gett sitt bemötande av utlåtandet. **Den här tilläggsutredningen/bemötandet bifogas till planbeskrivningens/naturutredningens material.**
7. Antecknas för kännedom. Detta har besvarats i föregående punkt. Planen gör det möjligt att beakta och främja det som tas upp i utlåtandet.

Klimatet och konsekvensbedömning av planen

8. **Planbeskrivningen kompletteras.**
9. **Detta preciseras i förslagsskedets planbeskrivning.** Beträffande planbestämmelserna är det skäl att notera att en stranddetaljplan är markägarens plan med vilken byggande och annan markanvändning planeras och styrs långt in i framtiden. Planen möjliggör byggande och användning som är hållbar med tanke på klimatet och hindrar inte utnyttjande av nya aspekter i framtiden.

4) Åbo museicentral, Egentliga Finlands regionala ansvarsmuseum, 18.10.2023

1. Områdets byggda miljö har inte inventerats. I planbeskrivningen finns fotografier av byggnaderna. På fotografierna ser man att det på området finns byggnader med väl bevarad särprägel som sannolikt är värda att bevaras. Eftersom det inte finns någon inventering går det dock inte att specificera planens skyddsmål noggrannare. Det bör göras en byggnadsinventering över området och områdets byggnadshistoria bör utredas. Utgående från en sådan utredning går det att bedöma skyddsvärdena och ta ställning till planlösningen i större omfattning. Inventeringar görs i första hand i MIP-databasen, där hela landskapets byggnadsinventeringar finns och där materialet fås ut i form av geodata. Det regionala ansvarsmuseet är med och styr inventeringen. Det är skäl att göra värderingen av objekten i samarbete med det regionala ansvarsmuseet, kommunen och en konsult. Ifall vissa byggnader bedöms vara rivningsfärdiga ska detta motiveras tillräckligt detaljerat i planmaterialet.
2. För planarbetet har man låtit göra en inventering av arkeologiskt kulturarv. Inventeringen utfördes av Arkebuusi osuuskunta i oktober 2019. Uppgifterna om planområdets arkeologiska objekt är uppdaterade och införda i Museiverkets fornlämningsregister. Några arkeologiska objekt i planområdet har märkts ut på plankartan, men de nämns inte i planbeskrivningen. Dessutom finns en viss inexakthet i objektens skyddsbezeichnungar och -bestämmelser. Uppgifterna om fasta fornlämningar bör kontrolleras i fornlämningsregistret (www.kyppi.fi) och objekt med sina skyddsbezeichnungar och -bestämmelser bör läggas till. Då planen utarbetas är det skäl att notera att ingen sådan markanvändning som äventyrar bevarandet av fornlämningsobjekten anvisas på de områden där det finns fornlämningar. De fasta fornlämningarna märks ut i planen med objektbezeichnung för skydd sm och bestämmelsen:

"Fornminnesobjekt. Fast fornlämning som är fredad enligt fornminneslagen (295/1963). Det är förbjudet att utgräva, överhölja, ändra, skada, avlägsna och på annat sätt rubba objektet. För planer och åtgärder som rör objektet ska utlåtande av det regionala ansvarsmuseet begäras."

3. Fastän inga begränsningar ställs upp för rådande markanvändning beträffande övriga kulturarvsobjekt, kan arkeologiska tilläggsutredningar ändå förutsättas i samband med nybyggen och omfattande bearbetning av marken. Även andra kulturarvsobjekt bör nämnas i planbeskrivningen och det bör nämnas att man vid planering av större markanvändningsprojekt i anslutning till dem bör kontakta det regionala ansvarsmuseet. Andra kulturarvsobjekt märks ut i planen med objektbeteckning för skydd s och bestämmelsen: *"Annat kulturarvsobjekt. Områdets bosättningshistoriska konstruktioner bör bevaras. Större planer som berör objektet bör diskuteras med det regionala ansvarsmuseet."*

Bemötande

1. Då planutkastet utarbetades har det som togs upp i inledningsskedet i myndighets-samrådet 17.4.2019 beaktats. **På basis av utlåtanden har en byggnadsinventering och konditionsgranskning av byggnader gjorts i området. På basis av inventeringsuppgifterna har arbetssamråd med ansvarsmuseet hållits. Det som konstaterats ovan beaktas då planförslaget utarbetas.**
2. En inventering av arkeologiskt kulturarv gjordes i oktober 2019. Den som gjorde inventeringen sände den till ansvarsmuseet för kommentarer. Utlåtande om planutkastet har begärts. **På basis av utlåtandet kontrolleras i förslagsskedet vilka uppgifter som har införts i fornlämningsregistret. Utredningen tyder på att uppgifterna i registret har uppdaterats 22.9.2023 med två fornlämningsobjekt** (utredningsobjekt: Tammo 2 och Tammos källare)
3. **Övriga kulturarvsobjekt märks ut med objektbeteckningen för skydd s**, liksom det har konstaterats ovan beträffande sm-objekt (utredningsobjekt: Tammo 6, Tammo 3, Tammo 5 och Tammo 4).

Åsikter

1) Åsikt, 29.9.2023

1. Jag kontaktar er som icke-ortsbo för att jag är bekymrad över det fritidsbyggande som planeras på Tammo i Pargas. Området är ett mycket betydelsefullt objekt och orsak till att det är värt att resa till Pargas några gånger per år. I synnerhet fiskeresorna på hösten, men även resor för skridskoåkning och pilkfiske på vintern samlar sådana friluftsmänniskor som mig till området, speciellt från Åbo men också längre ifrån. En paus på Tammos strandklippor är alltid höjdpunkten på naturdagen också vid paddlingsturer. Vid tider för fiske är vår grupp inte det enda fiskelaget som glider omkring vid Tammos stränder. Det finns rikligt med fiskare vid de vassbevuxna stränderna. Samtidigt tar vi med oss pengar till er vackra skärgårdskommun. Då vi samlas utnyttjar vi dagligen servicen i Pargas. Det skulle visserligen också kommande fritidsboende göra.
2. Jag hoppas att man i Pargas ska betänka hur känslig skärgårdsnaturen är och hur det hänger på en knivsudd att allt det unika kan gå förlorat, om allt fler nya områden bebyggs. Till och med när det gäller ljusförorening är det skäl att komma ihåg hur för mycket byggande kan förta hela skärgårdens charm och magi.
3. Tammo och närliggande vattenområden är ett viktigt naturobjekt där det ännu finns fria och framför alla lätt nåbara stränder i naturtillstånd. Pargas har profilerat sig starkt som just en skärgårdskommun. Det är viktigt att också de som inte äger en egen tomt har möjlighet att njuta av den.
4. Som en kompromiss föreslår jag ett utflyktsmål av typen naturskyddsområde på Tammo. En fungerande plats där man kan lägga ut båten på motsatta stranden samt

på själva Tammo en naturstig, ett campingområde, platser för lägereld, en brygga för paddlare m.m. I framtiden behövs oaser som man kan använda gemensamt för rekreation, inte stängda och inhägnade privatområden. Skärgården tillhör alla.

Bemötande

1. Antecknas för kännedom.
2. Enligt markanvändnings- och bygglagen har en markägare rätt att utarbeta en stranddetaljplan för ett strandområde som denne äger. Då arbetet med planen inleddes hölls ett myndighetssamråd där dimensioneringen av byggrätten samt mängden strandbyggrätt diskuterades. Planens dimensioneringsnormer är baserade på detta samråd samt på dimensioneringsnormerna och planeringsbestämmelserna i den landskapsplan som gäller i området.
3. Mängden s.k. fri strand enligt landskapsplanen samt uppkomsten av fri strand och att det ska finnas tillräckligt med områden som lämpar sig för rekreation har beaktats i planeringen av mängden byggplatser och deras placering.
4. På planområdet finns ett privat naturskyddsområde. Områdets naturvärden beaktas i planen. I området finns det tillräckligt med strand som kan anvisas som område som inte ska bebyggas. Användningen av naturskyddsområdet styrs med stöd av en skötselplan samt skötselanvisningar och bruksanvisningar. Samtidigt som planen utarbetas håller Forststyrelsen också på med att utarbeta en skötselplan för området. Dessutom kan allmänna anvisningar utarbetas för områdets fritidsboende och anvisningarna kan uppdateras/revideras vid behov. I planen finns rikligt med s.k. fri strand där det går att ta i land enligt den s.k. allemansrätten. Planen hindrar inte att området också kan utvecklas på det sätt som föreslås i anmärkningen.

2) Åsikt, 11.10.2023

1. Mängden stugor är mycket stor i förhållande till mängden stugor i närområdet. Vi är bekymrade över hur mycket båttrafiken kring Långholmen ökar. Redan nu har den gradvis ökat i sundet mellan Långholmen och Tennäs även om det inte är en officiell farled. Vi skulle önska att en fartbegränsning sätts in för att minska risken för skador på förtöjda båtar vid Långholmens stugor.
2. Hur inverkar mängden stugor på användandet av Tennäs samfälliga fiskevatten av det nya fritidsboendet?
3. Vi har ingen möjlighet att i Tennäs by erbjuda några som helst brygg- eller bilplatser för boendet på Tammo. Vi motsätter oss alla planer på att använda någon av Tennäs stränder som båt- eller bilplats för Tammo.
4. Tennäs väglag motsätter sig en ökad användning av Mustfinn-Tennäs vägar för boenden på Tammo.
5. Överlag anser vi att byggrätten är kraftigt överdimensionerad och kommer att ha negativ inverkan på närområden. Tammo har även en mycket unik natur som nu vem som helst kan njuta av. Den kommer garanterat att förändras även om området i mitten är skyddat.

Bemötande

1. Tammo ligger i ett vidsträckt skärgårdsområde som hör till en populär region för fritid, turism och rekreation. Det antal byggplatser som anvisats genom planen medför ingen betydande ökning i omfattningen av det totala byggandet i omgivningen. Enligt markanvändnings- och bygglagen har markägaren rätt att utarbeta en stranddetaljplan för ett strandområde som han eller hon äger. I det inledande skedet av planarbetet hölls ett samråd med myndigheterna där man diskuterade dimensioneringen av strandbyggrätten och strandbyggrättens omfattning. Dimensioneringsnormerna i planen grundar sig på detta samråd samt på dimensioneringsnormerna och

planeringsbestämmelserna i den gällande landskapsplanen. Genom planen kan man inte påverka hastighetsbegränsningarna i småbåtsleder.

2. När man ser till den totala trafikmängden i båtlivet i skärgården kommer de nya byggplatserna inte att nämnvärt öka trafiken.
3. I stranddetaljplanen tas ingen ställning till var båtar och bilar ska förvaras.
4. Se punkt 3.
5. Den utarbetade planen grundar sig på de utredningar som gjorts i området. Utifrån utredningarna har öns särdrag och särskilda värden tagits i beaktande vid utarbetandet av planen.

3) Åsikt, 16.10.2023

1. Ingen enda ny byggnad borde byggas på ön Tammo.
2. Granskogarna i Pargas borde lämnas utanför alla avverkningar (gäller det här männe Tammo...?)

Bemötande

1. Enligt markanvändnings- och bygglagen har en markägare rätt att utarbeta en stranddetaljplan för ett strandområde som denne äger. Då arbetet med planen inleddes hölls ett myndighetssamråd där dimensioneringen av bygggrätten samt mängden strandbygggrätt diskuterades. Planens dimensioneringsnormer är baserade på detta samråd samt på dimensioneringsnormerna och planeringsbestämmelserna i den landskapsplan som gäller i området.
2. Naturskyddsområdet i området sköts enligt naturvårdslagen och naturvårdsplanen. Planen påverkar inte detta. Områdena kring byggplatserna och naturskyddsområdet är i planen anvisade som jord- och skogsbruksområden. På de områdena tillämpas skogslagen.

Åbo, 3.3.2025, 20.1.2026

Petri Hautala
planberedare
Sweco Finland Oy